

شاعران تنکابن

(از صفویه تا روزگار ما)

هما ایمان پرور

انتشارات نوین پویا

عنوان: شاعران تنکابن (از صفویه تا روزگار ما)

مؤلف: هما ایمان پرور

ویراستار: ابوالحسن واعظی

حروف چینی و صفحه آرایی: محمود رضا رجایی

طرح روی جلد: یاسر عزآبادی

نوبت چاپ: اول

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۹۹-۹۹-۵

چاپ: آدینه

تعداد صفحه: ۲۶۴

تیراژ: ۲۰۰۰

قطع: رقعی

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش:

تهران: انتشارات نوین پویا تلفن ۰۱۳۱۸-۰۹۱۲۳۸-۰۲۱۶۶۹۵۱۲۴۱

تنکابن: زبانسرای پویا ۰۴۲۲۱۲۳۱-۰۴۲۳۶۵۱۱-۰۱۹۲

تهران: انتشارات به نشر (آستان قدس رضوی)

چابکسر: انتشارات نوین پویا تلفن ۰۱۴۶۴۳۴۳۷-۰۹۱۱۳۴۱۸۴

سرشناسه	: ایمان پرور، هما، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: شاعران تنکابن (از صفویه تا روزگار ما) هما ایمان پرور؛
مشخصات نشر	: تهران: نوین پویا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۴ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۹۹-۹۹-۵ ریال: ۱۴۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: شاعران ایرانی -- تنکابن -- سرگذشتنامه
موضوع	: شعر فارسی -- مجموعه‌ها
شناسه افزوده	: واعظی تنکابنی، ابوالحسن، ۱۳۳۷ -، ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۹/الف ۸۴۵۷PIR /ت ۹
رده بندی دیویی	: ۸۱/۹۴۸

کتابی که اینک پیش روی خداوندان ادب و دوستداران شعر پارسی قرار دارد شرحی کوتاه از زندگانی شاعران تنکابین و نمونه آثار آنان است هدف مؤلف به هیچ روی نقد شعر با معیارهای نقد ادبی و ارزش آن در پهنه ادب فارسی نیست چه بسا نقدهایی که به اغراض آلوده باشد از این رو نیز تحقیق گسترده درباره شاعر و محیط زندگی و بررسی زوایای شعر آنان از حوصله این مقال بیرون است، کوشش شده است تا فشرده‌ای از زندگی هر شاعر با بهره‌گیری از خودنوشت‌ها تدوین شود و به گفته مولانا «خوش‌تر آن باشد که سر دلبران / گفته آید در حدیث دیگران» در پاره‌ای از موارد ضمن رجوع به کتاب‌های تراجم و آثار منتشرشده که فهرست آن در بخش پایانی کتاب آمده به نوشتن شرح حال مبادرت شده است.

اینکه نخستین شاعر تنکابین چه کسی بوده، تواریخ محلی در این باب سخن نگفته‌اند ولی تاریخ طبرستان ابن اسفندیار از دو شخصیت به نام‌های المؤید بالله و الناطق بالحق نام برده که یکی پس از دیگری حکومت تنکابین را در دوره‌ی پایانی سده چهارم و آغاز دوره سده پنجم در دست داشتند و به زبان تازی شعر نیکو می‌سرودند، ترجمه گزیده‌ای از سروده‌های این دو در کتاب علویان مؤیدی تنکابین آمده است، پس از آن دیگر نامی از شاعران تنکابین در تواریخ محلی دیده نمی‌شود تا به روزگاران صفویه اندک‌اندک سروده‌هایی از شعرای تنکابین در کتب تراجم و برخی آثار خطی به چشم می‌خورد.

نگارنده هرگز مدعی نیست کتابی نسبتاً کامل در این باب ارائه کرده است بلکه مصداق «آب دریا را اگر نتوان کشید / پس به قدر تشنگی باید چشید»
ذکر چند مطلب در اینجا بایسته است:

۱- منظور از شاعران تنکابنی و ملاک آن، حوزه‌ی جغرافیایی قدیم تنکابن بوده، بنا بر این مراد از تنکابن محل تولد شاعر و خاستگاه نیاکان وی است نه محل سکونت.

۲- در تدوین این کتاب شرح حال برخی شاعران آمده که به هیچ روی تنکابنی نیستند، هر چند تعداد این شعرا بسیار اندک است ولی به علت چند دهه سکونت در تنکابن در عداد شاعران تنکابن قرار گرفته‌اند.

۳- در پاره‌ای از موارد به ذکر سروده‌ای از شاعری بسنده شد؛ زیرا کمترین اطلاعی از زندگی‌نامه‌ی آنان به دست نیامد. مسلماً نام برخی از شاعران تنکابنی در این مجموعه قرار نگرفته، چه تلاش مؤلف در دسترسی به خودنوشت و آثار ایشان بی‌فایده ماند، به قول ابوعلی سینا «پیدا نکردن دلیل بر نبودن نیست».

۴- نام بردن از نوکاران در کنار شاعران بزرگ تنکابنی صرفاً ایجاد زمینه‌ای است برای رشد آنان که می‌خواهد در پهنه‌ی ادب پارسی گام نهند ولی هنوز در وادی شک و تردید به سر می‌برند، مؤلف هرگز در مقام مقایسه آنان با نامداران شعر تنکابن نبوده و نیست.

۵- از خوانندگان و منتقدین انتظار می‌رود که از هرگونه نقد و راهنمایی نسبت به مؤلف دریغ نورزند بی‌گمان راهنمایی و نقدهای سودمندشان در چاپ بعدی موثر خواهد بود. امید آنکه عذر و تقصیر به پیشگاه بزرگان ادب مقبول افتد.

۶- از انجمن شعر و ادب سلمان هراتی و فرهنگسرای سبز تنکابن و همچنین از آقای سلمان امیر شعبانی و سیده آزاده شریفی که در تایپ این اثر زحمت کشیدند، سپاسگزارم.

تنکابن - تابستان ۱۳۹۳
هما ایمان پرور

سبک حاصل نگاه شاعر و هنرمند به جهان درونی و بیرونی است که با شیوه‌های خاص ظهور می‌کند هرچند از دیدگاه نقد ادبی عدول از سبک خود سبکی نوین خوانده می‌شود بی‌گمان پیدایش حکومت و مذاهب از عوامل مهم به وجود آمدن سبک به شمار می‌رود چنانکه روی کار آمدن سلسله‌ی صفویه و رسمی شدن مذاهب شیعه موجب تغییر سبک در شعر پارسی را فراهم آورد. رفاه اقتصادی مردم، آبادانی شهرها و رونق تجارت، این امکان را به شاعران و هنرمندان داد تا تفکرات خویش را در بهترین قالب‌های شعری بیان کنند تجلی تام این تفکرات در سبک هندی که حدود یک‌صد و پنجاه سال در عرصه‌ی شعر و ادب پارسی دوام آورد متبلور شد در تاریخ ادبیات دوران بین انقراض صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی شاه را از نظر شعری دوره فترت می‌نامند اما با روی کار آمدن سلسله‌ی قاجار در ایران جنبش ادبی ظهور کرد مهم‌ترین عامل این جنبش آشنایی شاعران و نویسندگان با تجدد است که از طریق آشنایی با متفکران اروپایی صورت گرفت از نیمه‌ی دوم سده دوازدهم یعنی اواخر افشاریه سبک بازگشت ادبی به وجود آمد بنابراین شاعران به شیوه سبک کهن خراسانی و عراقی روی آوردند.

از پیامدهای انقلاب مشروطیت ظهور شعر نو است نیما یوشیج (علی اسفندیاری) شعر کهن را متحول ساخت و با بهره‌گیری از قالب بحر طویل و مستزاد شعر نو را به وجود آورد عصر بهلوی را باید دوره اوج شکوفایی شاعرانی چون نیما، اخوان ثالث، نادر نادرپور، سهراب سپهری، هوشنگ ابتهاج، فریدون مشیری و غیره دانست. با پیروزی انقلاب اسلامی فضای تازه‌ای در شعر و نثر به وجود آمد پیوند شاعران و نویسندگان با باورهای مذهبی و مکتب انقلابی شیعه و بهره‌گیری از اندیشه و مضامین مذهبی و عرفانی مانند جهاد، ایثار، شهادت و عشق به فرهنگ

عاشورایی از محوری‌ترین موضوعات نشر و نظم فارسی در دوران انقلاب اسلامی است. قالب غزل در این دوره به مقتضای حالات عرفانی شاعر، گسترش خاص یافت. شعر انقلاب به‌ویژه شعر پایداری یا ادب مقاومت در تکاپوی رسیدن به افق‌های روشن تلاش قابل چشمگیری از خود نشان داد و این تکاپو همچنان ادامه دارد. این اثر ناچیز بی هیچ ادعایی با کمال فروتنی به دوستداران ادب پارسی و علاقه‌مندان شعر فارسی پیشکش می‌شود. به امید آنکه با شاعران تنکابنی و اندیشه‌های آنان آشنایی بیشتر پیدا کنند. نویسنده بر آن است که ارزیابی مختصری از سروده‌ی شاعران تنکابنی از دوران صفویه تا روزگار ما را ارائه نماید. چون نام شاعران برحسب حروف الفبا در این کتاب آمده است، برای آن‌که شاعران هر دوره‌ی تاریخی نیز برای خوانندگان معلوم باشد، نام شاعران این کتاب بر اساس قدمت تاریخی نیز بعد از این ذکر می‌شود.